

**MÜHENDİS, MİMAR ve ŞEHİR PLANCILARI
ANAYASA DEĞİŞİKLİĞİ REFERANDUMUNDA
HAYIR DİYOR!**

tmmob
TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği

Selânik Cad. No:19/1 Yenışehir 06650 ANKARA

Tel: 0312 418 12 75

Faks: 0312 417 48 24

Web: www.tmmob.org.tr

Tasarım / Baskı: Patika Ajans Mat. Rek. Org. Tic. Ltd. Şti.

Adres: Adakale Sokak 4/B Kızılay/ANKARA

Tel: (312) 431 22 11

MÜHENDİS, MİMAR ve ŞEHİR PLANCILARI ANAYASA DEĞİŞİKLİĞİ REFERANDUMUNDA

BİZ,

Mühendisiz, mimarız, şehir plancısıyız.

Hepimizin üzerinde yaşadığı ve kullandığı; alt yapıyı, enerjiyi, demiryollarını, karayollarını, su şebekelerini, köprüleri, barajları, limanları, fabrikaları, konutları, kısaca gündelik hayatı inşa ediyor, yeniden yaratıyor ve geleceği yeniden kurguluyoruz.

Etrafımızda gördüğümüz insan eliyle yaratılmış her eşyada, mekânda, aklımızın, bilgimizin, deneyimlerimizin emeği var.

Emeğiyle geçinen yurttaşız, işsiz, emekliyiz.

Küçük işletme, küçük işyeri sahibi olsak da binbir güçlkle boğuşuyoruz.

Çocuklarımızı okutmaya çalışıyoruz. Geleceğimizi var etme çabasındayız.

Mühendislik, mimarlık ve şehir planlama bölümlerinde öğrenciyiz, öğretim üyesiyiz.

Bu ülkenin yurttaşları olarak kanun önünde eşitlik ilkesi ihlal edilse de haklarımız var.

Kendimize, çocuklarımıza, halkımıza, ülkemize karşı sorumluluklarımız var.

ANAYASA DEĞİŞİKLİKLERİ İÇİN BİZDEN GÖRÜŞ ALINDI MI?

- Yapılmak istenen bir anayasa değişikliği önerisi değil, fiili uygulamalarla adım adım gerçekleştirilen rejim değişikliğinin meclis aracılığıyla yasallaştırılma girişimidir.
- Bu ülkenin düşünen, üreten, var eden hiçbir kurumundan görüş alınmadı.
- Halktan ve örgütlerimizden hiç görüş alınmadı.
- Anayasa hukukçularından, barolardan, üniversitelerin hukuk kürsülerinden görüş alınmadı.
- Anayasal kuruluşlardan görüş alınmadı. Kamu yararına faaliyet gösteren oda, birlik, dernek, vakıf ve kuruluşlardan görüş alınmadı.

BİZDEN NE İSTİYORLAR

Ne yazık ki ülkenin yönetiminde söz sahibi değiliz. Ülke yönetiminde yerimiz yok. Biz onlar için varız, onlarsa sadece kendileri için. Şimdiyse sorunları çözmek için değil kendileri için daha fazla yetki istiyorlar.

Nasıl bir yönetimi konuşmadan, tartışmadan, anlatmadan, dinlemeden, sorgulamadan sadece oy vermemizi istiyorlar.

Bizim sözümüz ise elbette

BİZDEN NE İSTİYORLAR

Anayasa değişikliği köklü bir değişimdir.

Cumhurbaşkanı başkanışmanlarından birinin söylemiyle, "*Hükümet sistemi Meclisten kovuluyor. Bu sistemde yürütme Meclisten kovuldu. Tek kişilik hükümet*" geliyor.

Bu "*Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi*" olarak nitelendirilse de aslında bir hükümet, yani Meclise karşı sorumlu olan bir kurul kalmıyor. Yasama, yürütme, yargı kuvvetlerinin ayrılığı ilkesi yok ediliyor. Çünkü yürütme yetkisinin bütünü, genişletilen yeni yetkilerle birlikte artık Cumhurbaşkanında toplanıyor!

Cumhurbaşkanlığı Görev ve Yetkisi

Cumhurbaşkanına, *Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi* ve *yönetmelik* çıkarma yetkisi veriliyor.

Cumhurbaşkanı, *Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi* ile Bakanlıkların kurulmasını, kaldırılmasını sağlayabiliyor, görev, yetki ve teşkilat yapısını belirleyebiliyor.

Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle üst kademe kamu yöneticilerini atama, görevlerine son verme ve atanmalarına ilişkin usul ve esasları belirleyebileceği yetkiye sahip oluyor.

Cumhurbaşkanı yardımcılarını ile *bakanları atama ve görevlerine son verme yetkisi* veriliyor.

Cumhurbaşkanına milli güvenlik politikalarını belirleme ve gerekli tedbirleri alma yetkisi veriliyor.

Genelkurmay Başkanını atayabiliyor ve Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle de görev ve yetkilerini belirleyebiliyor.

Milli Savunma Bakanlığı'nın, Genelkurmay ve kuvvet komutanlıkları ile ilişkisi, görev ve yetkileri de kanun ile değil *Cumhurbaşkanı kararnamesiyle* düzenlenebiliyor.

Devlet Denetleme Kurulu'nun görev ve yetkileri *kanun ile* değil, *Cumhurbaşkanı kararnamesi* ile düzenleniyor. Kurul,

kanunda belirlenen nitelikteki kişiler *arasından* değil, Cumhurbaşkanının dilediği gibi yapacağı atamalarla belirleniyor.

Cumhurbaşkanın, kamu idari yapısı (merkezi ve mahalli idareler), kamu kurumu niteliğindeki özerk meslek kuruluşlarının tamamı, sendikalar, kamu yararına faaliyet gösteren dernekler ve vakıflar üzerinde hâkimiyet kurması sağlanıyor. Bu kuruluşların özerklikleri budanıyor veya ortadan kaldırılıyor, sendikaların, derneklerin, vakıfların, toplum örgütlenmelerinin bağımsızlığı kalmayarak tek tipleştiriliyor.

Bu şekilde tamamen Cumhurbaşkanının inisiyatifine girecek olan DDK'nin tüm kamu kurum ve kuruluşları, sermayesinin yarısından fazlasına bu kurum ve kuruluşların katıldığı her türlü kuruluş, kamu kurumu niteliğinde olan meslek kuruluşlarında, her düzeydeki işçi ve işveren meslek kuruluşlarında, kamuya yararlı derneklerle vakıflarda, her türlü inceleme, araştırma ve denetlemeleri yapma yetkisine, **idari soruşturma** yapma yetkisi de ekleniyor.

Parlamentar sistemde kanun ile belirlenen, Meclise ait bu yasama yetkileri tek elde toplanarak Cumhurbaşkanına veriliyor.

Anayasa
Değişikliğinde
Başka

**NELER
VAR?**

Cumhurbaşkanı Kararnamesi Çıkarma Yetkisi

Meclisin yasama/kanun yapma yetkileri büyük ölçüde ortadan kaldırılıyor, sınırlanıyor, birçok belirsizlik ve istismarın önü açılıyor.

Cumhurbaşkanı, kişi hak ve ödevleri hariç yürütmeye ilişkin her konuda kararname çıkarabiliyor. Olağanüstü hallerde ise sınırlama olmadan her konuda kararname çıkarabiliyor.

TBMM'nin çıkaracağı kanunlar Cumhurbaşkanının onayına giderken, Cumhurbaşkanı kararnameleri Meclise gitmeyerek, doğrudan Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giriyor!

Bu uygulamayla devletin *yasa ile düzenlenmesi* ilkesi de ortadan kaldırılıyor. Kanunla düzenlenmesi gereken bir konuda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi yayımlandığında başvurabilecek bir makam veya mekanizma yok, tanımlanmıyor. Anayasa Mahkemesi'ne bu konuda bir ek yetki verilmiyor.

Yani, Cumhurbaşkanının otoriter vesayeti altına alınmış bir kamu idari yapısı, devlet yapısı ve yeni bir toplumsal yapı oluşuyor!

Yargı Tamamen Güdümlü Hale Geliyor

Sayısı 15'e düşürülen Anayasa Mahkemesi üyelerinin 12'sini Cumhurbaşkanı, 3'ünü Meclis yani çoğunluk partisi belirliyor.

Üye sayısının 13'e, daire sayısının 2'ye düşürüldüğü Hâkimler ve Savcılar Kurulu'nun 6 üyesini Cumhurbaşkanı, 7 üyesini Meclis yani çoğunluk partisi belirliyor.

Partili Cumhurbaşkanının atayacağı Adalet Bakanı Kurul Başkanı; Bakanlık Müsteşarı HSK'nin tabii üyesi oluyor.

Yargıtay Genel Kurulu, Danıştay Genel Kurulu, Türkiye Adalet Akademisi Genel Kurulu başta olmak üzere yargının kendisi ve seçim usulü dışlanıyor.

Hâkimler ve Savcılar Kurulu, yargının bütününe hâkim oluyor.

Yani "bağımsız ve tarafsız" kelimeleriyle süslenmiş ama gerçekte bağımsızlığı yok edilmiş, yanlı, güdümlü bir yargı oluşuyor!

Anayasa
Değişikliği
Başka

NELE
VA

Yasama Organı Olan TBMM'nin Görev ve Yetkileri Sınırlanıyor, Meclis İşlevsizleştiriliyor

Cumhurbaşkanının 2015 yılı Mart ve Nisan aylarında sarf ettiği, *parlamente sistem bekleme odasına alındı* sözlerinin gereği bu anayasa değişikliği ile yerine getiriliyor.

Meclisin görev ve yetkilerinden *belli konularda kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermek* hükmü, TBMM'nin görev ve yetkilerinin arasından çıkarılıyor ve kararname çıkarma yetkisi doğrudan Cumhurbaşkanına geçiyor. Bu şekilde Meclisin kanun yapma yetkisi Cumhurbaşkanı kararname ile sınırlanıyor.

Hükümetin kurulmasında ya da göreve devam etmesinde meclisten güvenoyu alınması uygulaması kaldırılıyor. Başbakan ve bakanların güvensizlik nedeniyle düşürülmesine olanak sağlayan gensoru yetkisi Meclisin elinden alınıyor. Meclisin yürütmeyi denetleme hakkı gasp ediliyor.

Gensoru ve benzeri denetim araçları zaten zor işlerken yapılacak değişikliklerle soruşturmalardan kaçınma, muhatapsızlık ve bilgi edinememek anayasal zemin bulmuş oluyor.

- Tek yürütme gücü olan Cumhurbaşkanının olağanüstü yetkilerinin gölgesinde kalacak bir meclis oluşturuluyor,
- Yürütmeyi dengeleme, frenleme, denetleme yetkileri aşırı bir şekilde sınırlanıyor,
- Devlet organlarının kanunla düzenlenme kuralının terk edilmesinde olduğu gibi, birçok alanda yasa yapma yetkisi elinden alınıyor,
- Cumhurbaşkanının partisinin çoğunluğundaki bir Meclis hedefleniyor.

Yürütme ve Denetim

Anayasaların en temel özelliği olan iktidarların yürütme yetkilerinin, hukuk kuralları temelinde, yasama/kanun yapma organı ve yargı bağımsızlığı üzerinden sınırlanması, dengelenmesi, frenlenmesi ve denetime tabi olması kaldırılıyor.

Cumhurbaşkanının yürütme işlevinin sembolik olduğu, **yürütmenin ana organının Meclise tabi Bakanlar Kurulu-Hükümet olduğu temsili-parlamente demokrasi yok ediliyor.**

Seçim Kanunu, Siyasi Partiler Kanunu, diğer birçok antidemokratik kanunla, antidemokratik liderlik sultaları ve fiili uygulamalarla aşındırılan ve demokratik yönde gelişmesi akamete uğratılmasına karşın parlamente sisteme dayalı Anayasal düzen tümüyle tasfiye ediliyor.

Bütün yetkileri elinde toplayan totaliter bir yönetim tarzı egemen kılınmaya çalışılıyor,

Milletvekili sayısı

550'den 600'e çıkarılıyor. Milletvekillerinin parti liderleri tarafından belirlendiği, %10 seçim barajının hüküm sürdüğü bu antidemokratik sistem içinde, milletvekili sayısındaki bu artışın dengeli ve adaletli bir dağılım veya çoğulculuk sağlamayacağı açıktır. Sadece koltuk sayısı ve makam konumunun artırılması için iktidar lehine ve maliyeti halka yüklenecek bir değişiklik yapılıyor.

Milletvekili seçilme yaşı

25'ten 18'e düşürülüyor. Siyasi Partiler Kanunu ile parti içi demokrasi mekanizmalarının bulunmadığı, partilerin fiili işleyişi ile lider sultasına izin verildiği ve milletvekillerinin çoğunun liderler tarafından belirlendiği düşünülünce, bu değişikliğin gençlerin siyasete katılımını sağlamayacağı açıktır. AKP, genç nüfusa Anayasa oylamasında evet oyu kullanması için sahte bir umut dağıtıyor.

Partiler ortak Cumhurbaşkanı adayı çıkaramıyor!

Milletvekilleri arasından Cumhurbaşkanı adayı olabilme ve Cumhurbaşkanlığına 20 milletvekilinin teklifi ile seçimlerde yüzde 10 barajını geçen siyasî partilerin ortak aday gösterme hükümleri çıkarılıyor. Oyların yüzde beşini almış olan siyasi partiler ile en az yüzbin seçmenin aday gösterebileceği yeni bir antidemokratik baraj sistemi getiriliyor.

Partili Cumhurbaşkanı

Cumhurbaşkanı seçilenin, varsa partisi ile ilişkisi kesilir hükmü çıkarılarak Cumhurbaşkanının siyasi parti üyesi/başkanı olmasının önü açılıyor ve **Cumhurbaşkanı istediği an partili olabiliyor!** Değişiklik teklifinin kabulü halinde, değişikliklerin çoğunun birlikte yapılacak ilk TBMM ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri sonucu Cumhurbaşkanının göreve başladığı tarihte; ama *Cumhurbaşkanı seçilenin, varsa partisi ile ilişkisi kesilir* hükmü, halk oylamasının akabinde yürürlükten hemen kaldırılıyor.

Anayasa
Değişikliği
Başka

NELE
VAL

Milletvekilliği genel seçimi ile Cumhurbaşkanlığı seçimi

aynı gün yapılmak üzere birleştiriliyor. Bu değişiklikle partili, hatta parti başkanı olabilecek Cumhurbaşkanı adayına aynı zamanda partisinden de millet vekili adaylarını belirleyebilme olanağı sağlanıyor. Cumhurbaşkanı, bu yöntemle meclis çoğunluğunu kontrol edebilme gücüne sahip oluyor.

Cumhurbaşkanının “Nitelikleri ve tarafsızlığı” şeklindeki madde başlığı, yani *tarafsızlık* yükümlülüğü kaldırılıyor.

Cumhurbaşkanının Meclise karşı siyasi sorumluluğu kalmıyor

Sorumluluk ve sorumsuzluk hali şeklindeki madde başlığı kaldırılıyor.

Cumhurbaşkanının Cezai Sorumluluğu

Cumhurbaşkanı, yardımcılar ve bakanları hakkında, *soruşturma açılmasının istenmesi, soruşturma açılmasına karar verilmesi* ve en son *Yüce Divana sevk* kararından oluşan üç aşamalı bir süreç getiriliyor. TBMM üye tamsayısının *salt* çoğunluğu (301 oy), üye tamsayısının *beşte üçü* (360 oy) ve üye tamsayısının *üçte ikisi* (400 oy) koşulu ile yargılanma fiilen zorlaştırılıyor.

Cumhurbaşkanının görevde bulunduğu sürede işlediği iddia edilen suçlar için görevi bittikten sonra da bu madde hükmü uygulanır denilerek yeni bir dokunulmazlık getiriliyor.

Meclis dışından atanabilecek olan **Cumhurbaşkanı yardımcılar ve bakanları, Meclise değil Cumhurbaşkanıya karşı sorumlu** olacaklar. Cumhurbaşkanı yardımcılar ve bakanları, **görevleriyle ilgili olmayan suçlarda yasama dokunulmazlığına ilişkin hükümlerden yararlanma** hükmü ile koruma altına da alınıyorlar.

Cumhurbaşkanına Vekâlet Etme

Meclis Başkanının, gerekli durumlarda Cumhurbaşkanına vekillik etme ve ona ait yetkileri kullanabilmesine son veriliyor ve meclis devre dışı bırakılıp bu yetki *Cumhurbaşkanı yardımcısına* veriliyor! **Bu düzenleme ile cumhurbaşkanlığı makamı meclis dışı kişilere devrediliyor.**

Cumhurbaşkanının görev süresi uzatılıyor!

Bir kimse en fazla iki defa Cumhurbaşkanı seçilebilir Anayasa hükmü teklifte korunmuş olduğu halde, bu hükmün ihlaline yönelik düzenlemeler yapılıyor.

Genel seçime bir yıldan fazla kalmışsa seçilen Cumhurbaşkanı Türkiye Büyük Millet Meclisi seçim tarihine kadar görevine devam eder. Kalan süreyi tamamlayan Cumhurbaşkanı açısından bu süre dönemden sayılmaz hükmü getiriliyor.

Diğer bir değişiklikte, *Cumhurbaşkanının ikinci döneminde Meclis tarafından seçimlerin yenilenmesine karar verilmesi halinde, Cumhurbaşkanı bir defa daha aday olabilir* hükmüyle, Cumhurbaşkanının Meclisin feshi yoluyla kendi görev süresini uzatması imkânı tanınıyor. Böylece **bir kimse en fazla iki defa Cumhurbaşkanı seçilebilir hükmü fiilen değiştiriliyor.**

Cumhurbaşkanı, seçimlerin yenilenmesine tek başına karar alabiliyor

Meclis ise seçimleri yenilemek için üye tamsayısının ancak *beşte üç çoğunluğu* (360 oyu) ile karar verebiliyor.

Cumhurbaşkanının görevini uzatmak ve seçimleri yaptırmamak adına ülkeyi savaş koşullarına götürme yetkisine ve olanağına sahip olacağı göz ardı edilemez bir durumdur.

Anayasa
Değişikliği
Başka

NELE
VA

Olağanüstü hal kararını Cumhurbaşkanı tek başına alabiliyor!

Yürürlükteki halinde, *Cumhurbaşkanı başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu, Milli Güvenlik Kurulunun da görüşünü aldıktan sonra* ilân edilen OHAL kararı, doğrudan Cumhurbaşkanı kararına bağlı hale geliyor.

Yürürlükte bulunan KHK'ler, tüzükler, Başbakanlık ve Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılan yönetmelikler vb. işlemlerin, yürürlükten kaldırılmadıkça geçerliliğini sürdürmesi; bu yetkilerin Cumhurbaşkanı tarafından kullanılması hükmü getiriliyor.

Ülkenin merkezi yönetim bütçesini belirleme yetkisi Cumhurbaşkanına veriliyor!

Bütçe kanun teklifinin TBMM'ye artık Cumhurbaşkanı tarafından sunulması yanında, Meclisi gereksizleştiren bir hüküm de getiriliyor. Meclis ilgili sürede bütçeyi karara bağlayamazsa, Cumhurbaşkanı, bir önceki yılın değerlendirme oranına göre artırarak bütçeyi yürürlüğe koyabiliyor! Yani, **Cumhurbaşkanı kendi belirlediği bütçeyi yine kendisi onaylamış oluyor.** Meclis görüşmesi de çıkarılıyor; Genel Kurulda kamu idare bütçeleri ile değişiklik önermeleri, üzerinde ayrıca görüşme yapılmaksızın okunur ve oylanır hükmü ile Meclisin bir yasama yetkisi daha budanıyor.

Hâkimler ve Savcılar Kurulu üyelerinin referandum sonrası en geç otuz gün içinde belirlenerek görevlerine başlamaları hükmü getiriliyor.

- Görüldüğü üzere, yapılmak istenen değişiklik, iktidarın iktidarını daha sert bir şekilde koruyabilmesi, ömrünü uzatabilmesi içindir.
- Ülkemiz anayasa değişikliği kabulü halinde hukuk devleti olmaktan çıkacak dikta rejimi olarak anılacaktır.
- Yapılmak istenen değişiklik, ülke yönetimini tek bir kişiye bırakmaktadır.
- Yapılmak istenen değişiklik, ayakların baş olmasına şiddetle karşı çıkanların mutlakî totaliter iktidarı içindir.
- Yapılmak istenen değişiklik, sömürü, rant düzeninin otoriter tarzda sürmesi içindir.
- Yapılmak istenen değişiklik, yolsuzlukların dokunulmazlık sağlayarak sürmesi içindir.
- Yapılmak istenen değişiklik, nesillerin alın terinin ürünü olan kamu kaynak ve varlıklarının talanı içindir.
- Yapılmak istenen değişiklik, Osmanlı'dan Cumhuriyete uzanan anayasal kazanımları, anayasal gelenekler ve birikimi ayaklar altına almaktadır.

- Yapılmak istenen kişi anayasasıdır.
- Yapılmak istenen, daimi olağanüstü hal rejimidir.
- Yapılmak istenen, bir dikta düzeninin kuruluşudur.
- Bu değişiklikte bir istibdat rejimi var.
- Açık ki, bu değişiklikte biz yokuz, hiç birimiz yok. Yalnızca nasıl yönetileceğimiz var.
- Bu değişiklikte Cumhurbaşkanı/Devlet Başkanı/Parti Başkanı var, HALK YOK.
- Bu değişiklikte halkın dertleri, sorunları, istekleri, dermanları yok.
- Bu değişiklikte emekliye, emekçiye, işçiye destek yok. İşsize iş yok.
- Bu değişiklikte halkın günlük yaşamında sağlayacağı hiçbir fayda yok.
- Bu değişiklikte demokrasi yok.
- Bu değişiklikte memleket yok.
- Bu değişiklikte, Başbakanın söylediği *hayr* da yok.

Bu nedenlerle,

Biz mühendis, mimar ve şehir plancıları HAYIR oyu kullanacağız.

Ülkemiz, halkımız ve geleceğimiz için HAYIR oyu kullanacağız.

Eşit, özgür, demokratik, laik, barış, huzur, refah içinde bir Türkiye için HAYIR oyu kullanacağız.

Oylarımızı mutlaka kullanacak, sandıklara sahip çıkacağız.

Yurttaşlarımızı da bu değişikliğe “Hayır” demeye, Anayasa değişikliğini reddetmeye, ülkemizin sahipsiz olmadığını göstermeye, demokrasiyi kazanmaya, Cumhuriyet ve laiklik mücadelesini sahiplenmeye davet ediyoruz.

HAYIR